

gospodarske, obertniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pōli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 fl. 60 kr., za pol leta 1 fl. 80 kr., za četert leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 fl. 20 kr., za pol leta 2 fl. 10 kr., za četert leta 1 fl. 5 kr. nov. dn.

V Ljubljani v sredo 5. junija 1861.

Sadimo divji kostanj in zakaj?

Še vse premalo je znano, koliko koristi divji kostanj. Divji kostanj ne raste samo prav hitro in skoraj v vsaki zemlji in je za drevorede zares kaj pripravno drevo, ampak tudi njegov les rabijo mizarji s pridom, ker iz njega lepo in lično hišno pripravo izdelujejo.

Tukaj bom pa le bolj od njegovega sadu govoril, ki ga je do zdaj le divjačina poberala; sploh so si ga pa otroci za svoje igre nabirali, ali pa je pod drevjem ostal, po-teptan bil in pognil.

Sad divjega kostanja je dobro zdravilo in je zlasti za rejo v naših ovčarijah koristen.

Že v letu 1817 so marsikteri lastniki večjih ovčarij, posebno na Hanoveranskem, kjer je veliko veliko ovac po mokri in merzli poprejšnji letini pocepalo, svoje čede žlahnih ovac, ki so jih s sadom divjega kostanja kermili, zdrave in čile ohranili. Ravno tako se jim je divji kostanj tudi leta 1854 pri ovčjih čedah koristen skazal. Ovce, katerim se je pokladal divji kostanj, so imele lepo rožnato kožo, bistro okó, čist jezik in lepo lično volno; ovce bližnjih so-sedov pa, ki jim niso divjega kostanja pokladali, blede in pepelnato kožo, zmeršeno volno, tamne in medle oči, z nekim rumenim blatom prepet in umazan jezik in zraven vsega tega še smerdljivo sapo. Ena za drugo so cepale in cercale.

Divji kostanj je krepčevavno zdravilo, ktero napravi, da blago po njem prav rado žrè; posebno dobro je pa za tako živino, ki se na nižje in bolj močirnate pašnike na pašo goni; ravno tako dober je divji kostanj zoper drisko jagnet. Če so jagneta drisko dobile, dajaj jim spēhanega (drobno stolčenega) kostanja, primešaj mu dve tretjini ov-senega drobú; brez da bi jim kakošne druge klaje dajal, se ti bodo ozdravile, če le ovca, dokler je janček pri sescu, ne dobiva graha, boba, grašice, mastne otave ali pa kislega sená za kermo; tudi nji dajaj, saj dokler dojí, dve tretjini zmletega divjega kostanja in tretjino ovsenega ali pšenič-nega drobú. Jagnetom dajaj od omenjenega drobú (šro-tanja), kolikor ga hočejo, in sicer z vodo ga tako oblodí, da jim ne bo kostanjev duh smerdel, sicer bi se jim znal vžitek upirati in gnjusiti.

Kakošno moč ima konstanjeva klaja do volne, se že samo po sebi iz tega previdi, ker ovce, ki so se večkrat z divjim kostanjem kermile, dobijo belo, mehko in čversto volno, ki ne bo nikdar tolsta.

Kako gré pa s kostanjem ravnati, da bo za klajo dober? Tako-le: kostanj mora popolnoma zrel in pri lepem vremenu nabran biti; potem se na zračen kraj nasuje, pa nikdar ne čez pol čevlja na debelo; vsak teden se mora saj enkrat premešati, da ne operhne in plesniti ne začne. Po potrebi se zná tudi z lupino mleti. Poklada se kostanja več ali manj, kakor si si ga nabral; če ga tudi v mescu le enkrat ovcam za zdravilo daš, bo prav. Če imaš pa dosti kostanja, ga znaš tudi vsaki dan ovcam pokladati, manj ali več; le pazi na to, da ga boš stareji drobnici več

dajal, kakor mladini. Ker je kostanjeva moka, tako imeno-vani drob, bolj grenka, se z ovsenim drodom meša, da jo ovce raje žrejo, in se ji pridá ovsenega drobú več ali manj. Če so se pa ovce enkrat kostanjeve grenkobe privadile, bodo kostanjev drob rade zobale, ali je z ovseno moko mešan ali ne.

Ker je še v veliko krajih premalo divjega kostanja za-sajenega, bi bilo pač prav, da bi si ga naši kmetovavci po vseh krajih prav obilo nasadili. *)

„Schl. Landw. Ztg.“

Gospodarske skušnje.

(Če kobila, krava, ovca ali koza nima mleka, ko je vergla ali storila) in ni kakošna bolezen tega kriva, naj se ji sesci z žganjem ribajo ali pa tako imeno-vane mlečne žile po trebuhu dergnejo s slamo, močnate klaje dá in ji hlev topel in temen napravi. Če to ne po-maga, naj se ji natešče dá sladkega janeža ali kopra (Fenchel) v mlačnem mleku: kravi ali kobili en maselec tega semena na bokal mleka; ovci ali kozi pa polovico tega. Ako v 48 urah (kar se skor vselej zgodi, če ni krava sicer bolna), ne stopi mleko v vime, naj se ji dá le še en-krat. — V nekterih krajih Nemškega ravnajo povsod tako.

„Landw. Anz.“

(Brezove goste meje zasaditi). Če so sej brezove meje prav gosto zarastle in dovelj derv za kur-javo dajó, prisekaj jim verhe, kadar so debla po to-porišču debele, pa ne pozimi, kadar se sploh drevesca sekajo in poderajo, ampak spomladi, kadar se začne sok že po lesu precejati. Najboljši čas za to je, kadar popki velikost mišjih ušes dobijo. Skušali so večkrat polovico brezovega drevja v gosti meji mesca svečana in sušca pol čevlja nad zemljo z dervno žago požagati, drugo polovico pa mesca vélicege travna. Nasledek teh skušinj je bil, da od une polovice poprej oklestenih brez jih je komaj 10 od sto ozelenelo, in gostih vejic dovelj pogualo, ki so se veliko košateje razrastle.

(Prižigavni klinčki so smert perutnini). „Novice za golobje in kokošje stvari“ naznanjajo, da je nevarno hišnih smeti na dvorišče ali na gnoj metati, ampak le v gnojno jamo, kamor perutnina priti ne more, ker se v smetéh prav dostikrat tudi prižigavni klinčki dobé, od katerih perutnina rada fosforne glavice zoblje, po katerih naglo pogine.

Gospodarska novica.

* Angleški časnik „The Veterinarian“ pripoveduje od krave, ki je zdaj 24 let stara in je 19 telet storila, zadnje leta 1858; najbolj čudno pa je to, da po zadnjem teletu vsaki dan po 5 do 6 pintov (pint po 24 lotov) mleka daje.

*) Da je divji kostanj tudi kravam dobra klaja, so „Novice“ že večkrat po obilnih skušnjah do dobrega dokazale. Vred.